ՀՍՍՀ ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄԱՏ

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՍԽԵՄԱՆԵՐ

ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՈԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ԴԱՍԱՏՈՒՆԵՐԻՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ • 1936

0 5 FEB 2018

ՀԽՍՀ ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄԱՏ

491.99-5

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՍԽԵՄԱՆԵՐ

ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՈՒԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ԴԱՍԱՏՈՒՆԵՐԻՆ

Կազմեց Ս. ՂԱՐԻԲՅԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ • 1936

Խմբագիր՝ Գ. Սևակ

ԱԶԳԱՅԻՆ
ՀԱՄԱՐ
III-2464 գր

Գլավլիտի լիազոր Ա № 1177, Հրատ. 3885
Պատվեր 1172, Տիրաժ 3000
Պետհրատի տպարան, Երևան, II Ֆնունյանցի, 4.

ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ

Ուսուցողական նյութերը մանկավարժական աշխատանքներում առանձին տեղ ու արժեք ունեն։ Քերականության ուսուցման համար ևս նշանակություն ունեն սխեմաները, աղյուսակները և այլն։ Մեր այս սխեմաները կազմված են միջնակարգի 5—8 դասարանների համար և նպատակ ունեն օժանդակելու ուսուցչին լեզվի ավանդման գործում։ Երբեք չպետք է կարծել, թե սխեման կարող է սպառել քերականության վողջ նյութը, բայց կարող է նյութի հիմնական մոմենտները ավելի կոնկրետացնել և առարկայացնել։ Սխեման ավելի պետք կգա սովորածն ամփոփելու և հիշողության մեջ տպավորելու համար, քան միայն սովորեցնելու համար։ Ուստի յուրաքանչյուր սխեմային պետք է դիմել նյութը բացատրելուց և վորոշ վարժություններ կատարելուց հետո։

№ 1 սխեման ներկայացնում է պարզ ընդարձակ նախադասությունը և ամբողջ ձևաբանությունը։ Այդ սխեման կարելի յե և պետք է ոգտագործել վեցերորդ դասարանի տարեվերջին։

№ 2 սխեման, վոր ներկայացնում է պարզ ընդարձակ նախադասությունը պետք է ոգտագործել 5-րդ դասարանի առաջին կիսամյակում առանց լրացումների մանրամասն ուսումնասիրության, իբրև շարահյուսական նախագիտելիք։ Նաև սույն սխեման պետք է ոգտագործել վեցերորդ դասարանի յերկրորդ կիսամյակում։

№ 3—7 սխեմաները (գոյական, ածական, թվական, դերանուն, բայ) պետք է ոգտագործել V դասարանում այն հաջորդականությամբ, ինչ հաջորդականությամբ ավանդում են խոսքի մասերը։

№ 8—11 սխեմաները (մակբայ, կապ, շաղկապ և ձայնարկություն) պետք է նույն յեղանակով ոգտագործել VI դասարանի առաջին կիսամյակում։

№ 1 սխեմայի ձևաբանության (խոսքի մասեր) մասը պետք է ամբողջությամբ ոգտագործել VI դասարանի I կիսամյակի վերջում և II կիսամյակում։ Քերականական յուրաքանչյուր սխեման պետք է մեծացնել և նյութն անցնելու ընթացքում փակցնել դասարանի պատին, ոգտագործելով այդ այն ժամանակ, յերբ լեզվի դասի ընթացքում բացատրված են քերականական տերմինները։

Այս սխեման կազմված է Ս. Ղարիբյանի «Հայոց լեզվի քերականության դասագիրք» և Գ. Սևակի «Հայոց լեզվի քերականության շարահյուսություն» դասագրքերի հիման վրա։

Քերականության տերմինների լրիվ ըմբռնում տալու նպատակով ստորև տալիս ենք նաև մի շարք օրինակներ։ Այդ օրինակները լրիվ չեն և այդպիսի նպատակ էլ չենք ունեցել։ Մեր նպատակն է յեղել առհասարակ պարզ դարձնել քերականությունը դասատուների համար, վորպեսզի նրանք իրենց դասավանդման ընթացքում կարողանան նույնպիսի հստակությամբ հասկացնել սովորողներին քերականության ամբողջ կառուցվածքը։

ՀԵՂԻՆԱԿ

ՈՒՂՂՈՒՄ

Սխեմա № 8-ի մակբայ բաժնում տպված է վէrոււs, պետք է կարդալ՝ Ցէrfոււs կամ ursաfոււs և այլն։

ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ ՍԽԵՄԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

ԱԾԱԿԱՆ

Ջանասեր աշակերտ։

Յերկաթյա դուռ։

Ժողովրդական տուն։

ԹՎԱԿԱՆ

Հինգ լուսամուտ։

Հինգերորդ լուսամուտ։

ԴԵՐԱՆՈՒՆ

1. Պիոները պարապում է։ Նա դաս է սովորում։ (Նա փոխարինում է պիոներ գոյականին)։

2. Մայիսի 1-ին փողոցով անցնում էր մեծ բազմություն։ Այսպիսի բազմություն առաջին անգամն էյի տեսնում։ (Այսպիսի փոխարինում է մեծ ածականին)։

3. Աշակերտն ստացավ վեց մատիտ։ Այսքան մատիտ նա դեռ չեր ունեցել (Այսքան փոխարինում է վեց թվականին)։

4. Աշոտը դասը բերանացի պատասխանեց։ Նա յերբեք այսպես չեր պատասխանել։ (Այսպես փոխարինում է բերանացի մակբային)։

ՄԱԿԲԱՅ

4-րդ դասարանի աշակերտն աշխատում է հարվածայնորեն։

Հարվածայիններն իրենց խոստումն անպատճառ կկատարեն։

ԿԱՊ

Նախադրություն—Գնում եմ դեպի քաղաք։

Յետադրություն—Աշակերտները և ուսուցիչները պայքարում են ուսման վորակի համար։

ՇԱՂԿԱՊ

ա) Համադասական — Պիոներների մի խումբ դուրս յեկավ փողոց և կանոնավոր շարքերով գնաց զբոսանքի։

բ) Ստորադասական — հարվածային աշակերտները հայտարարեցին, վոր իրենք պիտի պայքարեն ուսման վորակի համար։

ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆ

(հատկացուցիչ) (յենթակա) (ստորոգյալ)
Զինվորների շարքը կխավեց։

(տեղի պարագա) (յենթակա) (ստորոգյալ)
Կալում քամհարն է աշխատում։

(ստորոգյալ) (ուղղ. խնդիր)
Խորտակեցինք հին աշխարհը։

(ստորոգյալ) (վորոշիչ) (յենթ.) (հատկացուց.)
Ծագում է մանուկ արևը գարնան։

(յենթ.) (ստորոգյալ) (անուղղ. խնդիր)
Յերթը մոտեցավ փողոցին։

(ստորոգյալ) (յենթակա) (բացահայտիչ)
Աճում է Յերևանը, մեր կարմիր մայրաքաղաքը։
(հատկաց.) (վորոշիչ)

Սխեմա № 2

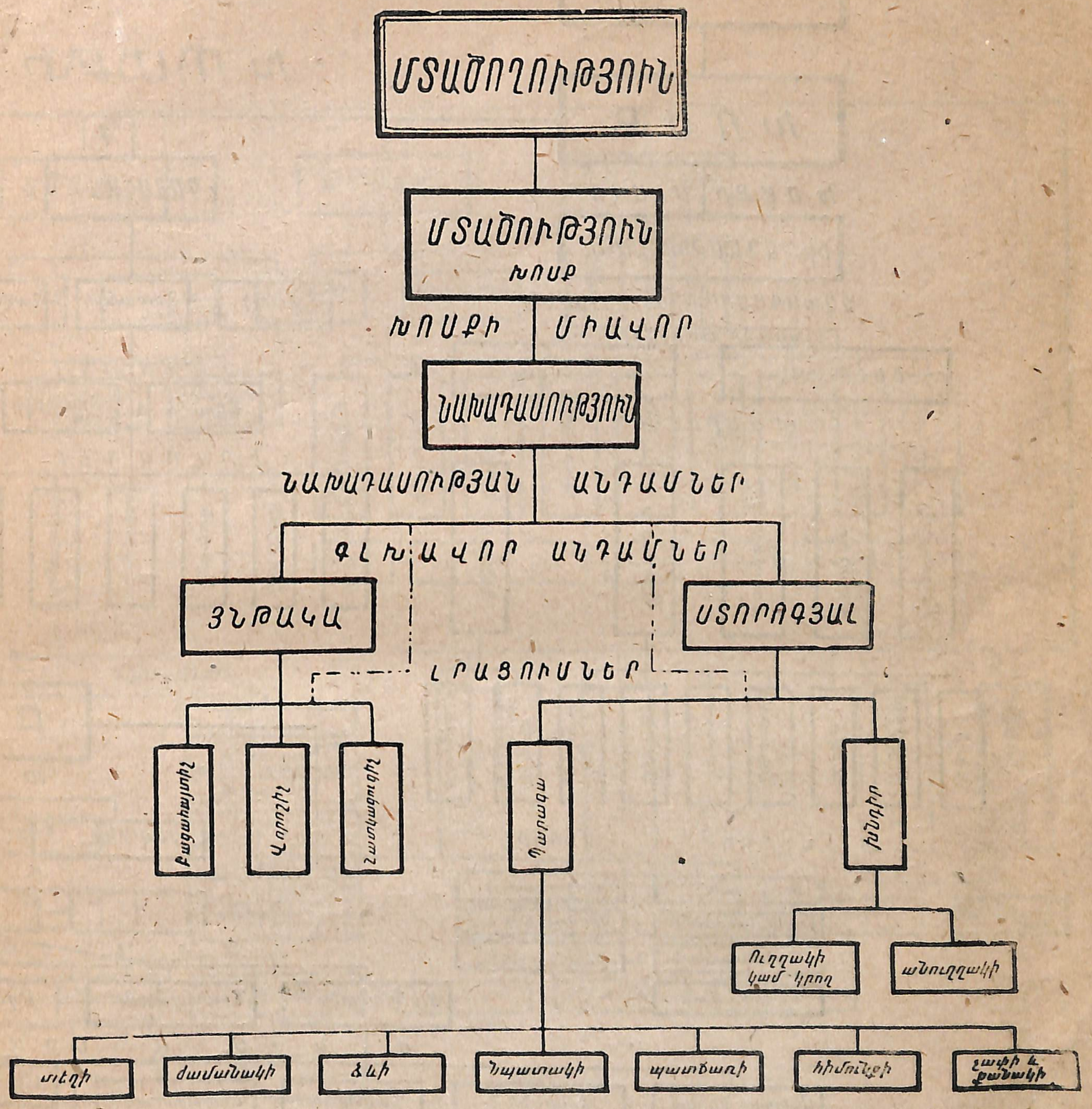

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՍԽԵՄԱ

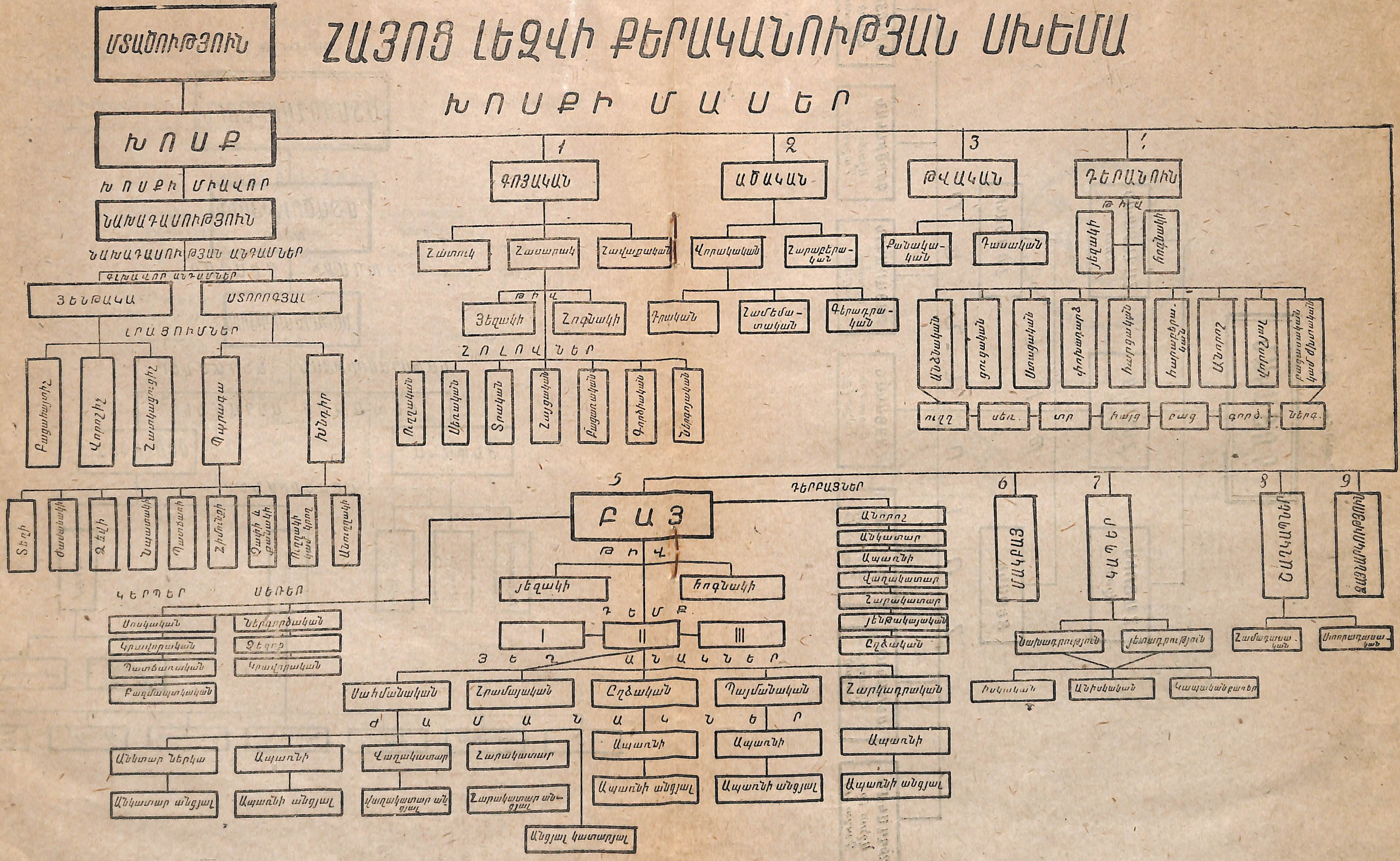

Սխեմա № 3

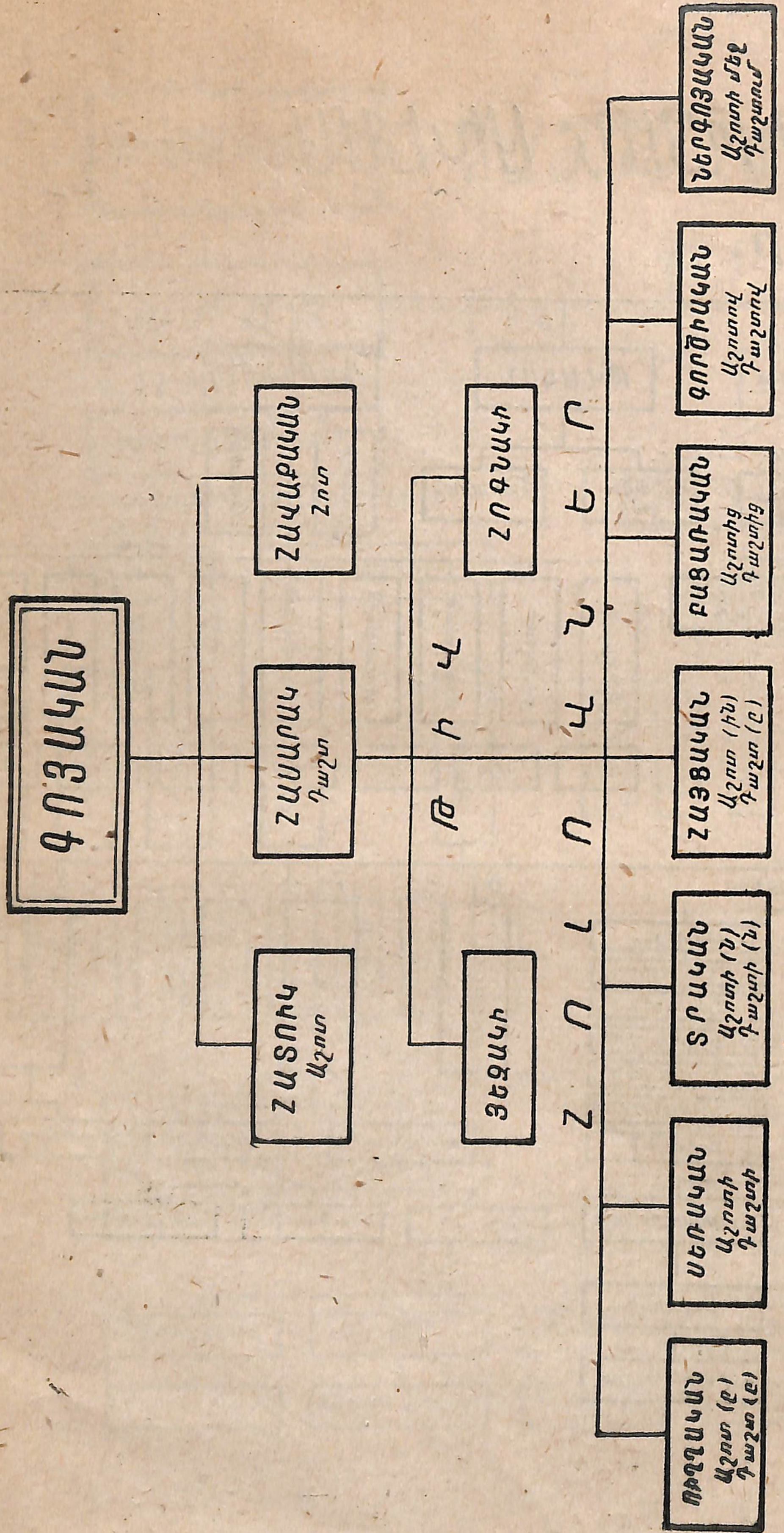

Սխեմա № 4

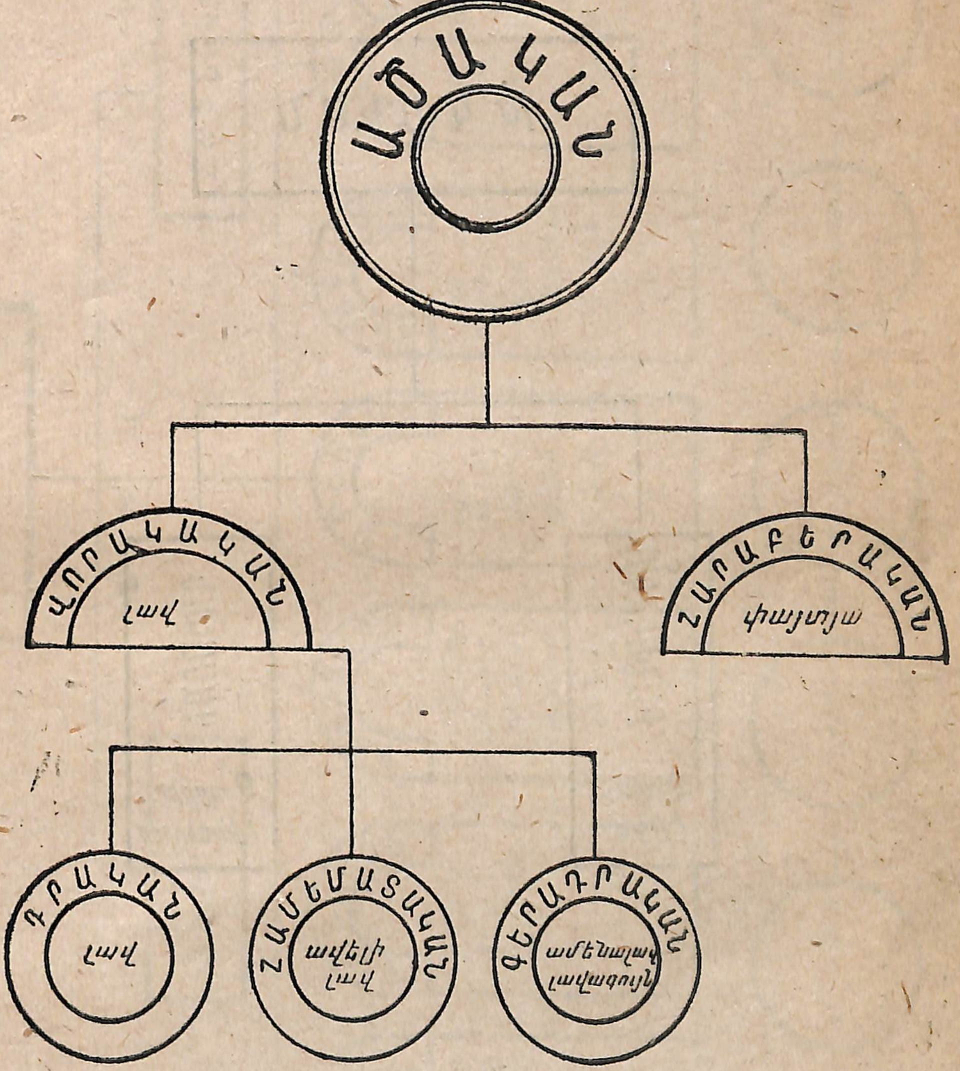

Սխեմա № 5

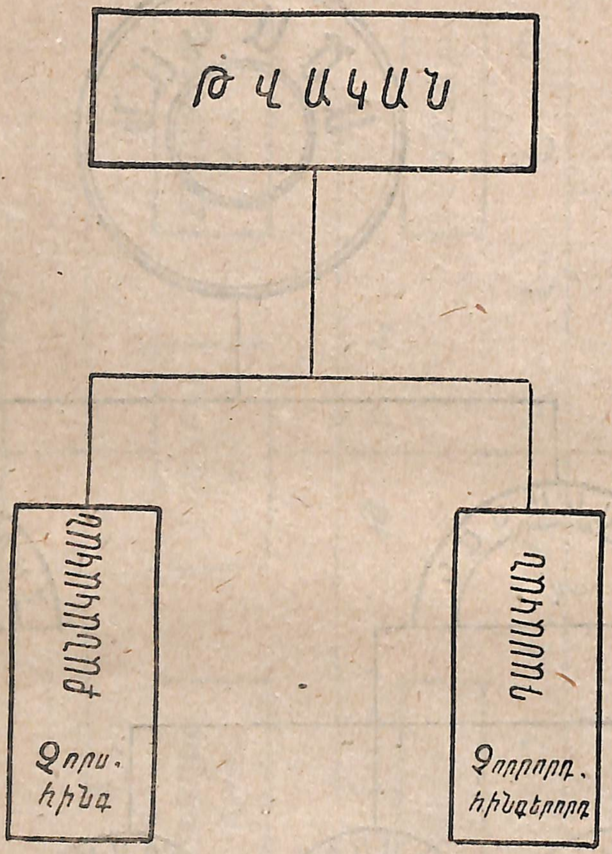

Սխեմա № 6

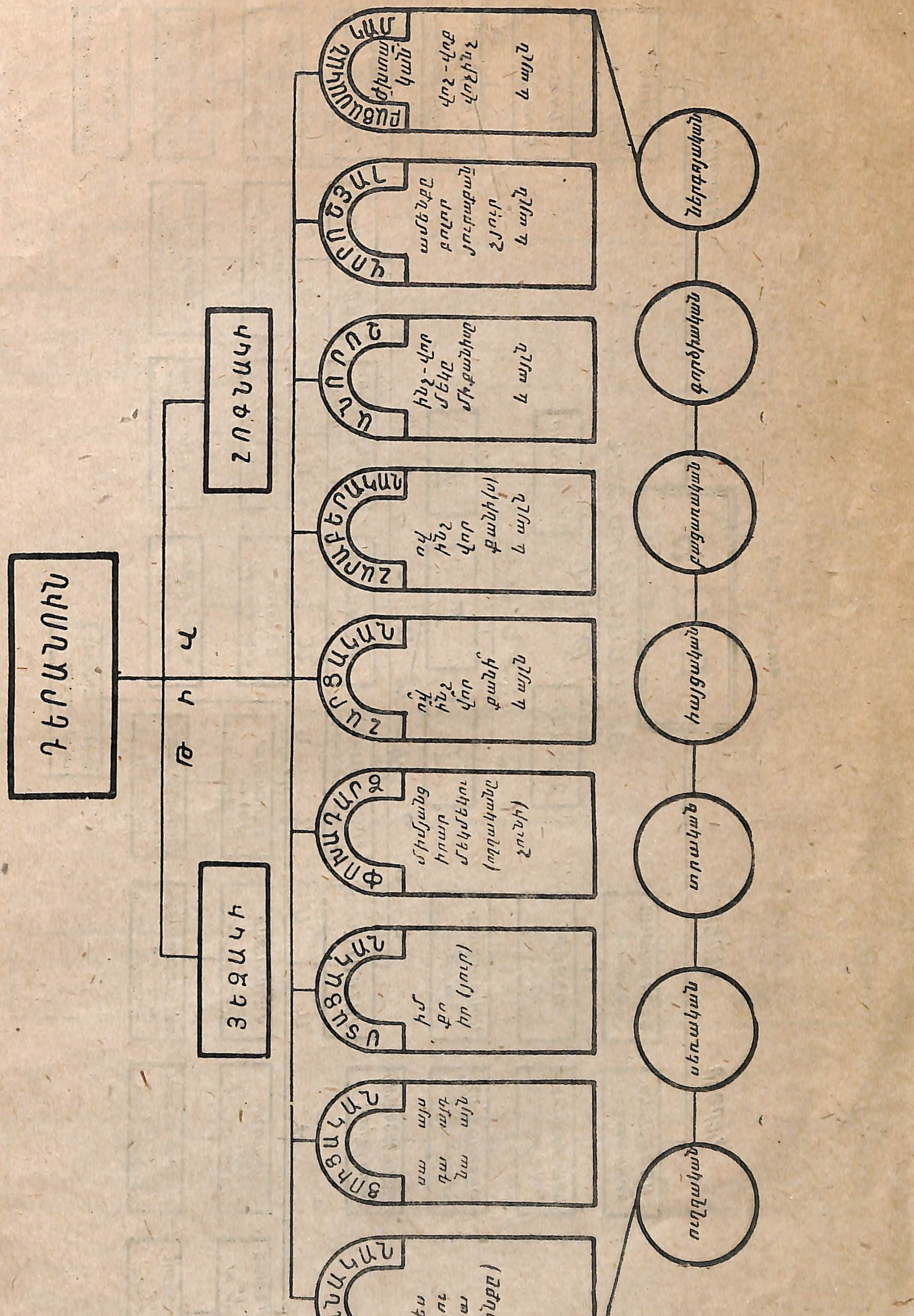

Սխեմա № 7

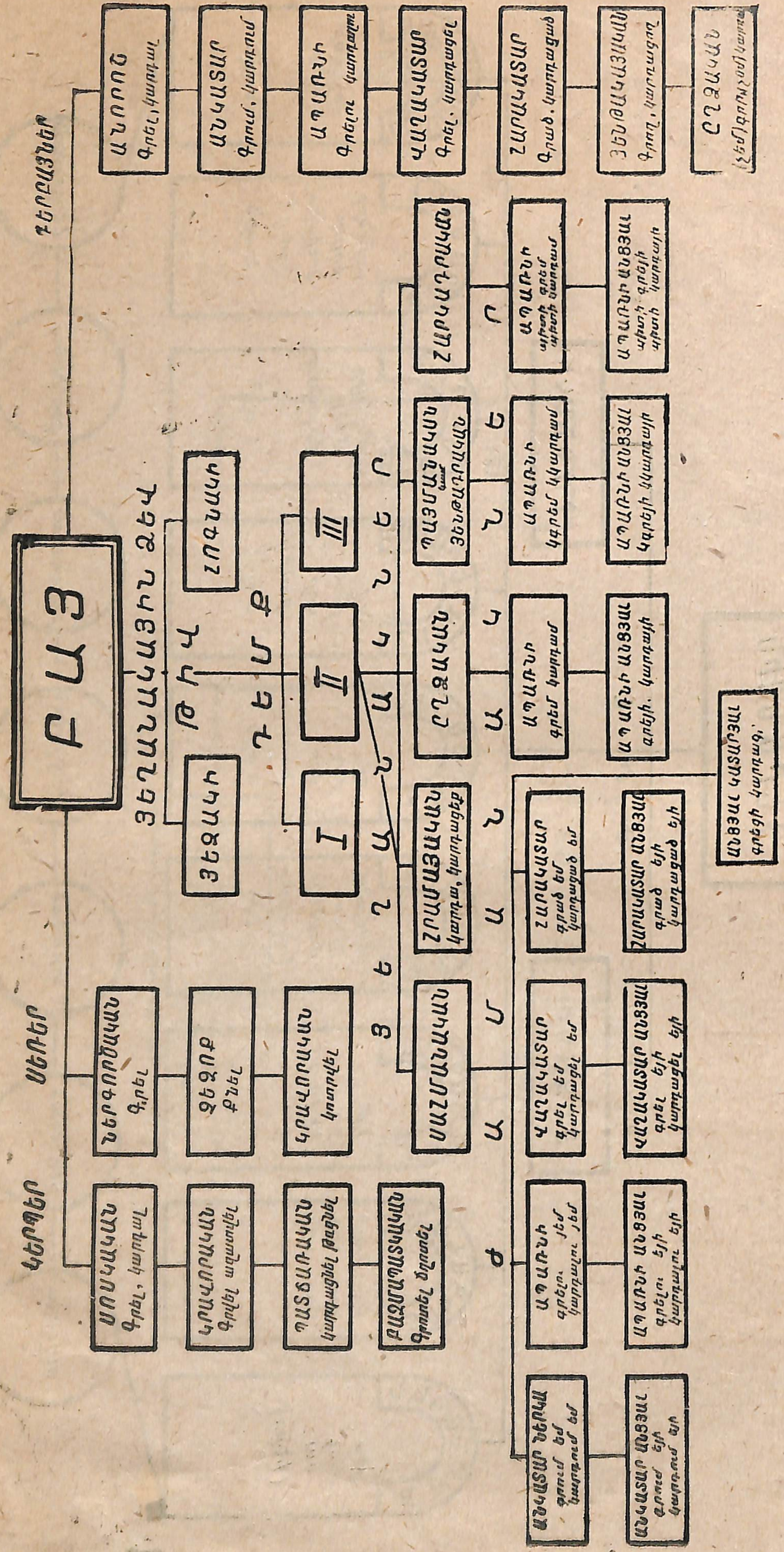

Սխեմա № 8

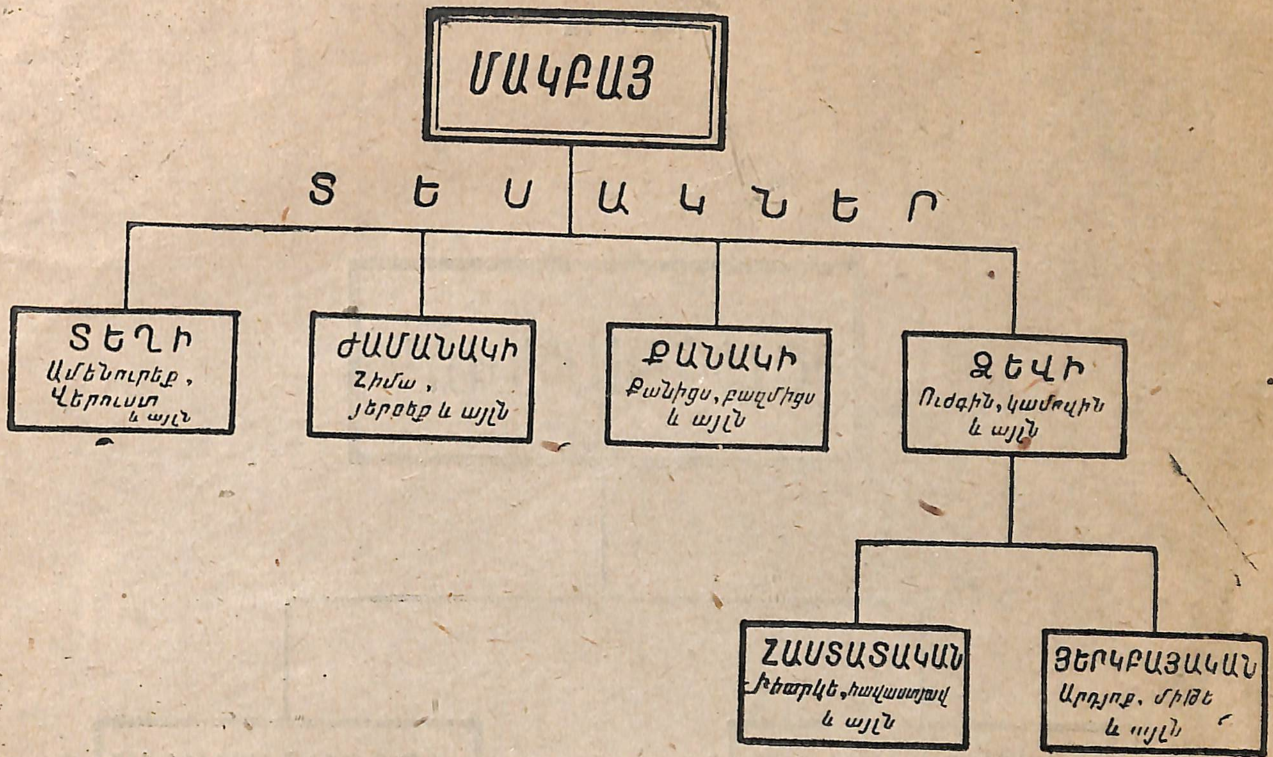

Սխեմա № 9

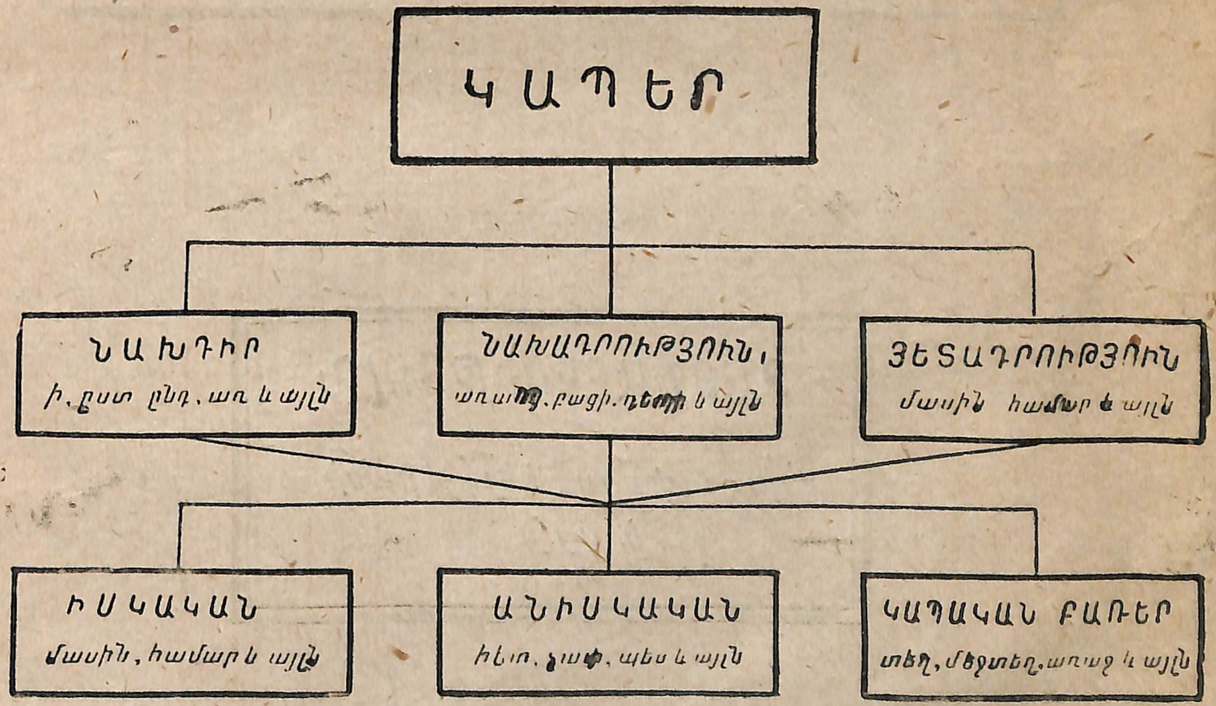

Սխեմա № 10

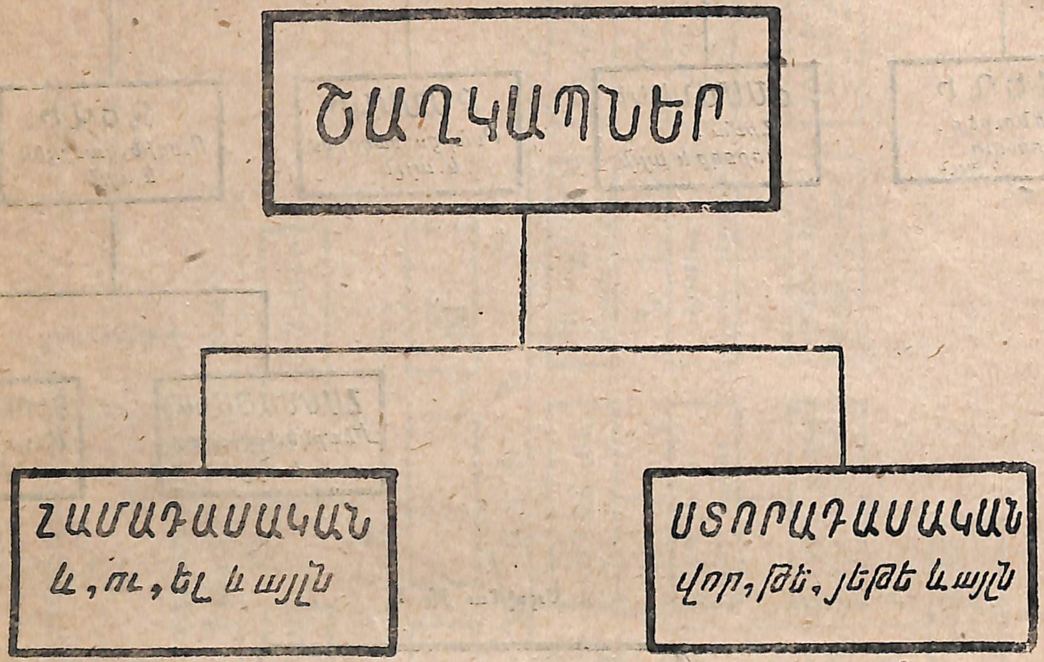

Սխեմա № 11

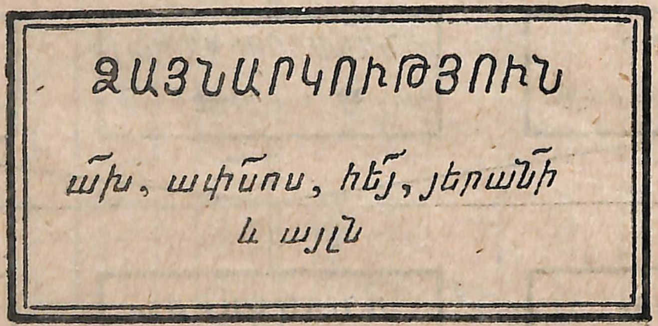

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0928259

1 0 ФЕВ.1937

72

III
2464

Գինը 85 կոպ.

СХЕМЫ
граммат арм. яз.
составил А. Гарибян
Гиз ССР Армении, Ереван, 1936 г.